

Zipio

draugai

Kodėl programa „Zipio draugai“ veikia?

Prof. Ona Monkevičienė, LEU

Psichikos teorija (Theory of Mind) ir jos taikymas vaikystėje

Psichikos teorijos turėjimas – tai vaikų gebėjimas mąstyti apie savo ir kito žmogaus mintis, troškimus, įsitikinimus.

Tai padeda jiems bendrauti su kitais.

Psichikos teorija (Theory of Mind) ir jos taikymas vaikystėje

Kito žmogaus troškimus vaikai supranta anksčiau, nei jo įsitikinimus. **Jau 2 metų vaikai** supranta, kad kitas žmogus nori trokštamo daikto, net jeigu negali jo gauti.

Keturmečiai jau gali suprasti, ką galvoja kiti žmonės: "Aš žinau, kad tu žinai".

Bet nesupranta, kad kiti gali galvoti apie jį, ir ką jie apie jį galvoja, t.y. jiems "Tu žinai, kad aš žinau" dar nesuprantamas. Ketverių metų vaikai nesupranta, kad kito minčių, troškimų ir įsitikinimų žinojimo procesas yra abipusis.

Penkerių metų vaikai jau pradeda suprasti šių procesų abipusiškumą. Jie žino "Tu žinai, kad aš žinau" (Boyd D., Bee H., 2011). (Theory of Mind)

<https://www.youtube.com/watch?v=41jSdOQQpv0>

Kaip šią raidą gali paskatinti pedagogas?

Vaidmeninis žaidimas. Žaisdami vaikai iš kito reakcijų supranta, ko jis trokšta, ką nori žaisti, ką galvoja. Pedagogai žaidžia kartu ir įvairiais ženklais, užuominomis, žodžiais padeda vaikams labiau suprasti kitą.

Įvairių istorijų skaitymas. Skaitant vaikams, jie įsijaučia į aprašytus įvykius, veikėjų emocijas, išgirsta, ką jie galvoja ir tai skatina jų supratimo apie kitus vystymąsi.

Pokalbiai apie praeities įvykius. Vaikai, su kuriais pedagogai kalbasi apie praeities įvykius, susijusius su išgyvenamomis emocijomis, kitų mintis, troškimus ir įsitikinimus supranta greičiau.

Nuomonių išsakymas ir diskusijos. Svarbu, kad vaikai galėtų išsakyti savo nuomonę, požiūrį ir išgirsti kitų nuomones, požiūrius.

Diskusijos apie neteisingai suprastas situacijas. Naudinga padiskutuoti apie tas situacijas, kuriose vaikai neteisingai suprato kitą.

Vaizduotė. Ypač naudinga, kai vaikas paskatinamas įsivaizduoti save kito vietoje ir pagalvoti, kaip dabar jaučiasi, kaip mąsto.

Ypač svarbią reikšmę turi kalba. Žodžiai, kurie išreiškia norus, jausmus, nuomones, interesus, prisiminimus paskatina kito proto ir emocinių būsenų suvokimo procesus.

Vykdomosios funkcijos

Užduotis:

**Kai pasakysiu “galva” –
palieskite kojas.**

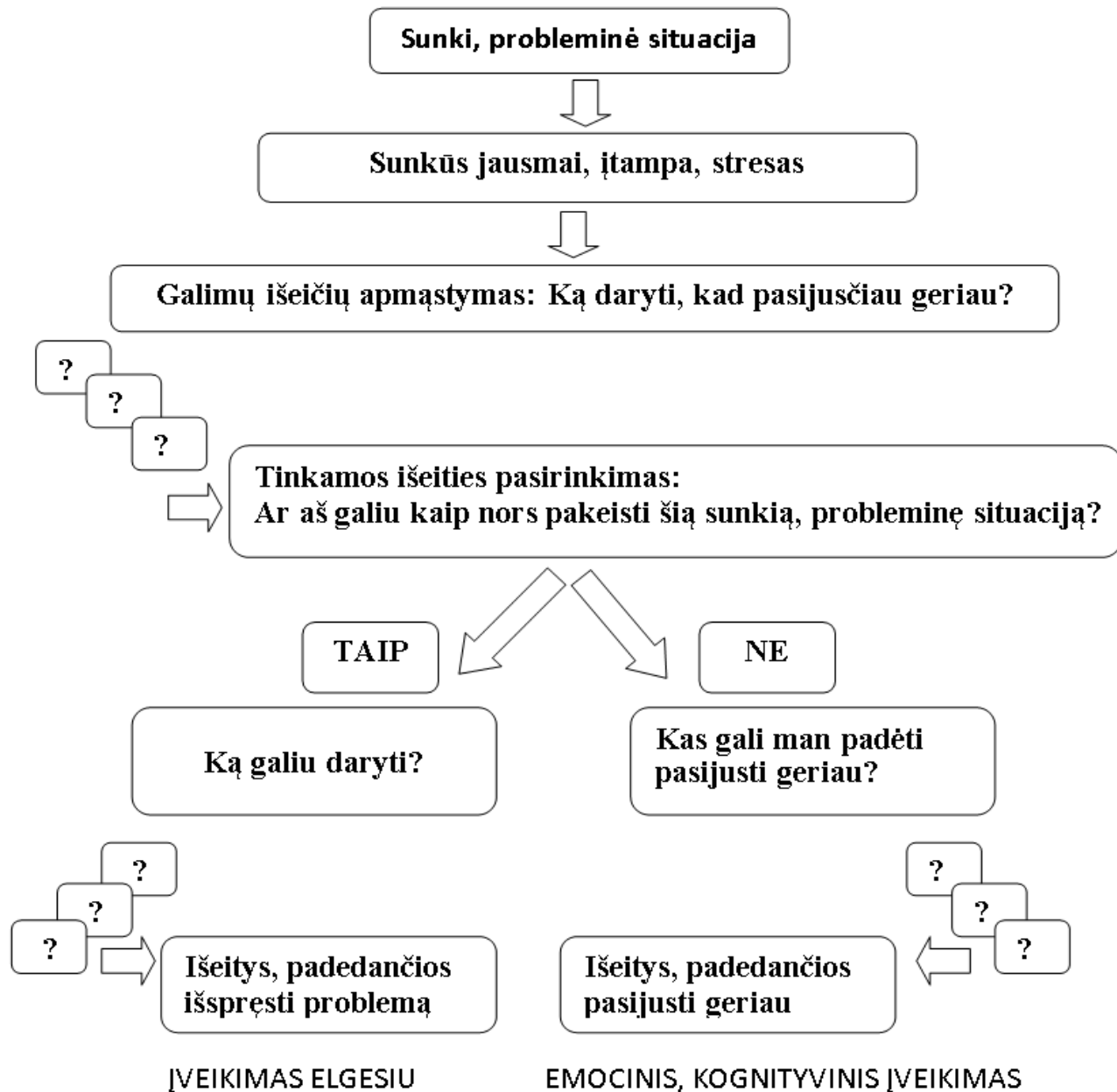
**Kai pasakysiu “kojos”,
palieskite galvą**

Kas tai yra – vykdomosios funkcijos?

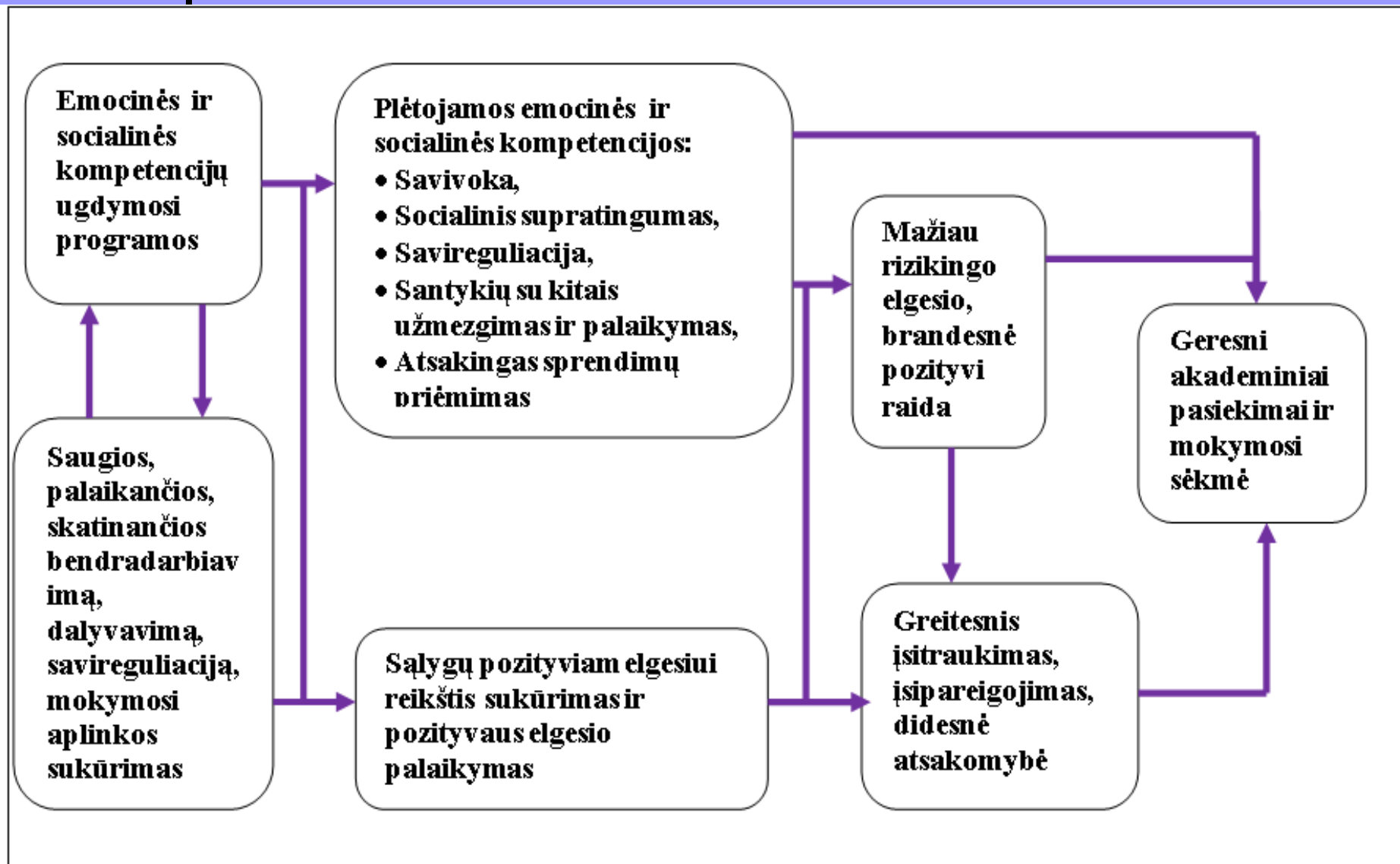
Jos apima tris pagrindines funkcijas (Miyake, 200; Latzman, 2010):

- **Kognityvinį lankstumą** – gebėjimą „persijungti“ nuo vieno pobūdžio veiklos prie kito pobūdžio veiklos, lankstų reagavimą į susiklosčiusias situacijas. (objekto slaptavietės pakeitimas – 12 mėn.)
- **Darbinę atmintį** – efektyvų darbinės atminties turinio atnaujinimą, priimant, išsaugant ir perdirbant informaciją. (paslėpto objekto ieškojimas – 6 mėn.)
- **Spontaniškų reakcijų slopinimą** - vaikui svarbu nuslopinti pirminę reakciją, kuri netinka tos veiklos situacijoje.

Kaip vaikas ugdomosi sunkumų įveikimo gebėjimus?

Koks sunkumų įveikimo gebėjimų ugdymosi poveikis vaikui?

2 pav. Emocinės ir socialinės kompetencijos ugdymo programų ir mokinių akademinį pasiekimų ryšys (pagal Weissberg R. P., O'Brien M. U., 2004).

Koks sunkumų įveikimo gebėjimų ugdymosi poveikis vaikui?

B. L. Mishara, M. Ystgaard, 2002		O. Monkevičienė, B. L. Mishara, S. Dufour, 2006	P. Gudynas, R. Skripkienė, 2012
Socialinių ir sunkumų įveikimo gebėjimų vertinimas baigus programą	Socialinių ir sunkumų įveikimo gebėjimų vertinimas praėjus 1 metams po programos baigimo	Vaikų adaptacijos mokykloje tyrimas	Socialinių ir sunkumų įveikimo gebėjimų vertinimas praėjus 4 metams po programos baigimo
314 programoje dalyvavusių vaikų, 104 kontrolinės grupės vaikai	229 programoje dalyvavę vaikai	140 programoje dalyvavusių vaikų, 106 kontrolinės grupės vaikai	168 programoje dalyvavę vaikai, 386 joje nedalyvavę
Sunkumų įveikimo būdai	Sunkumų įveikimo būdai	Sunkumų įveikimo būdai	Sunkumų įveikimo būdai
Gebėjimas bendradarbiauti	Gebėjimas bendradarbiauti	Tarpasmeniniai santykiai	Gebėjimas bendradarbiauti. Komunikavimas
Savikontrolė	Savikontrolė	Savireguliacija, disciplina	
Atkaklumas	Atkaklumas		
Empatija	Empatija		
Eksternalizacija	Eksternalizacija	Savanaudiškumas	
Hiperaktyvumas	Hiperaktyvumas		